

Fagetisk råd
Norsk psykologforening,
Postboks 419 Sentrum
N-0103 OSLO

Klager

Psykolog

FER sak: 13/18K

Dato: 07.12.18

VEDR.: FAGETISK KLAGESAK 13/18K

KLAGER:

INNKLAGET PSYKOLOG:

Norsk psykologforening (NPF), Fagetisk råd (FER) mottok klagen 15.05.18 og sluttbehandlet klagen i sitt møte 07.12.18.

Bakgrunn for klagen

Advokaten klaget på vegne av x. Det ble klaget på psykologens vurderinger og uttalelser i forbindelse med et sakkyndig oppdrag for barneverntjenesten. Klager mente psykologen hadde opptrådt uetisk og i strid med god psykologskikk.

Klager redegjorde for sakens bakgrunn og psykologens rolle i saken. Vedlagt klagen var kopi av sakkyndige rapporter, domsavsigelser og et medieoppslag. Klager hevdet at vurderingene i den sakkyndige rapporten var preget av en rekke faglige og metodiske svakheter. Hovedpunktene i klagen var følgende:

- 1) Psykologen hadde ikke godt nok faglig grunnlag for å vurdere tilknytningen mellom mor og barn da psykologen kom inn i saken, tre år etter at barna hadde blitt plassert utenfor hjemmet.
- 2) Psykologens vurderinger i saken var inkonsekvente og «ikke basert på en psykologfaglig vurdering, men basert på at det er etisk riktig å rette opp en urett som er gjort overfor mor...».
- 3) Det ble klaget på psykologens valg av metode (kartleggingsverktøy og samspillsobservasjon), og klager hevdet at den sakkyndige rapporten var tendensiøs i mors favør.
- 4) Det ble klaget på psykologens uttalelser til en riksavis i etterkant av saken.
- 5) Det ble klaget på at psykologen i etterkant, uten å være oppnevnt som sakkyndig i det videre forløpet, involverte og uttalte seg i saken på en måte som klager mente var uheldig. Klager mente psykologen ikke tok nok forbehold i sine uttalelser og at hun burde ha informert om at hun ikke lenger var oppdatert på sakens utvikling.
- 6) Av klagen fremgikk det at barnesakkyndig kommisjon, tingrett og fylkesnemnd hadde merknader til psykologens vurderinger. I en av domsavsigelsene fremgikk det at retten på vesentlige punkter ikke la «særlig vekt» på psykologens uttalelser. En annen sakkyndig psykolog har også kommet med kritiske innvendinger til den innklagede psykologens faglige vurderinger, blant annet vedrørende uttalelser om tilknytningsproblematikk.

Det ble klaget med utgangspunkt i flere av de fagetiske prinsippene (EPNP), noen av klagepunktene var av ren faglig karakter. FER minnet om at rådet verken kan eller skal ta stilling til det faglige innholdet i psykologers arbeid. Rene faglige problemstillinger ble av denne grunn ikke gjenstand for kontradiksjon. FER så også nødvendigheten av å trekke et skille mellom det

som måtte anses som mer rettslige og fagetiske vurderingstema. Det ble forutsatt at partene er gitt likeverdige muligheter til å belyse sin versjon, både å fremsette eget syn og bestride motpartens syn, i retten.

Saken ble behandlet av rådets faste medlemmer.

Vedtak: ***5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.***

Begrunnelsen for FERs vedtak er beskrevet nedenfor.

Den fagetiske klageprosessen har som sitt viktigste formål å bidra til at den innklagede psykologen kan foreta en fagetisk refleksjon over de punktene som FER påpeker i psykologens arbeid og eventuelt endre sin praksis slik at denne er i overensstemmelse med EPNP. Det er ønskelig at denne prosessen kan vise at klager er respektert.

Saksgang

15.05.18	FER mottok brev fra klager med klage på Psykologforeningens medlem
28.08.18	FER vurderte henvendelsen i møte og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak.
04.10.18	FER mottok redegjørelse fra innklagede psykolog.
07.11.18	FER mottok kommentar fra klager.
07.12.18	FER sluttbehandlet saken uten å ha mottatt sluttkommentar fra psykologen.

FER vurderte henvendelsen fra klager i møte 28.08.18 og vedtok å utrede saken som en fagetisk klagesak med henvisning til følgende punkter i EPNP:

II.2 Kompetanse

Psykologen bestreber seg på å utvikle og opprettholde høy faglig kompetanse i sitt arbeide. Psykologen tilstreber bevissthet om sine faglige og menneskelige sterke og svake sider, slik at han/hun realistisk kan vurdere med hvilken kompetanse han/hun kan påta seg oppgaver. Psykologen påtar seg kun de oppgaver, tilbyr kun de tjenester og bruker kun de metoder han/hun er kvalifisert til gjennom utdanning, trening og erfaring.

Etisk bevissthet

En forutsetning for en høy faglig kompetanse er at psykologen er oppmerksom på de fagetiske prinsippene, og integrerer etiske vurderinger i sin profesjonelle praksis.

Metodebegrensninger

Psykologen er oppmerksom på de begrensningene som ligger i metoder og framgangsmåter og de begrensningene som ut fra dette må legges på de konklusjonene som kan trekkes.

Psykologen viser spesiell varsomhet når han/hun anvender metoder, hjelpemidler og teknikker som ennå befinner seg på utprøvningsstadiet og som ikke tilfredsstillende vanlige metodekrav, eller som psykologen ennå ikke behersker fullt ut.

Med henvisning til pkt. 1,2,3 og 6 i oppsummeringen av klagen, ba FER psykologen om å redegjøre for valg av metodisk tilnærming og reflektere over problemstillingene som klagen reiste under disse punktene. FER ba psykologen om å redegjøre for hva hun baserte sine vurderinger og uttalelser vedrørende tilknytningsspørsmålet på, og hvordan hun forholdt seg til informasjon fra andre aktører i saken som hadde andre vurderinger.

II.3 Ansvar

Psykologen er oppmerksom på det profesjonelle og vitenskapelige ansvaret han/hun har overfor sine klienter og overfor den organisasjon og det samfunn som han/hun lever og arbeider i. Psykologen unngår å gjøre skade og er ansvarlig for sine handlinger. Han/hun forsikrer seg så langt det er mulig om at hans/hennes tjenester ikke misbrukes.

Håndtering av etiske dilemmaer

Psykologen erkjenner at fagetiske dilemmaer forekommer, og at det er psykologens ansvar å klargjøre slike dilemmaer og rådføre seg med kolleger og/eller den nasjonale foreningen og å informere relevante andre om de kravene som de etiske prinsippene stiller.

Kontinuitet i tjenester

Hvis psykologen har påtatt seg det profesjonelle ansvaret for et tiltak og påbegynt dette, treffer han/hun såvidt mulig en tilfredsstillende avtale med klienten om tiltakets avslutning eller viderehenviser til annen kompetent person før ansvaret oppgis.

Psykologen erkjenner det ansvaret han/hun har for relasjonen til en klient etter at det profesjonelle oppdraget formelt er avsluttet.

II. 4 Integritet

Psykologen søker å fremme integritet innen forskning, undervisning og anvendt psykologi. Dette innebærer at psykologen opptrer ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Han/hun forsøker å synliggjøre og klargjøre sin egen rolle i de ulike sammenhengene der han/hun arbeider.

Redelighet og tydelighet

Psykologen gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, utdanning, erfaring, kompetanse og faglige tilknytning, og benytter bare de yrkesbetegnelser som utdanning, autorisasjon og stilling gir rett til.

Når psykologen uttaler seg i egenskap av psykolog, tilstrebes saklighet og nøyaktighet. Psykologen informerer om psykologisk yrkesutøvelse på en slik måte at misoppfatningen eller skade for fag eller yrke unngås.

Psykologen informerer på forhånd om de økonomiske vilkårene og vurderer nøye de følger det kan få for den profesjonelle relasjonen dersom han/hun mottar gaver eller andre tjenester fra klienten.

Rollekonflikter og utnyttning

Psykologen tilstreber bevissthet om sine egne behov, holdninger og vurderinger og om sin rolle i relasjonen. Han/hun misbruker ikke sin makt og stilling gjennom å utnytte klientens avhengighet og tillit. Psykologen unngår utenomprofesjonelle relasjoner til en klient, som kan redusere den profesjonelle distanse og føre til interessekonflikter eller utnyttelse.

Psykologen er oppmerksom på hvordan intimitet og seksualitet direkte og indirekte kan påvirke relasjonen mellom psykolog og klient. Psykologen unngår privatisering og seksualisering av klientrelasjoner. Seksuell omgang mellom psykolog og klient skal ikke forekomme.

Med henvisning til pkt. 4 og 5 i oppsummeringen av klagen, ba FER psykologen om å redegjøre for hvilke avveininger hun gjorde seg da hun involverte seg i saken etter at det sakkyndige oppdraget hennes var avsluttet. FER ba også psykologen om å reflektere over grunnlaget for at hun uttalte seg som hun gjorde.

Innklagedes redegjørelse.

I sin redegjørelse påpekte psykologen at klagen omhandler en sakkyndig rapport som hun leverte for 3 ½ år siden (2015). Hun skrev at da hun i sin rapport kom til motsatt konklusjon enn barneverntjenesten, svarte barneverntjenesten med å ville bytte henne ut med en annen sakkyndig psykolog og utsette saken i tingretten. Psykologen skrev at det kort tid før, og underveis i rettsmøtet, kom inn store mengder nye saksdokumenter som hun måtte ta stilling til. Psykologen stilte videre spørsmål ved advokatens motivasjon for å klage henne inn til FER. Hun viste til at den samme advokaten hadde klaget henne inn en gang før, uten at FER den gang konkluderte med

brudd på EPNP, og at i den saken var ikke den rettslige prosessen avsluttet enda. Psykologen stilte spørsmål ved om klagen på henne til FER kunne bli brukt som et maktmiddel i en sak preget av faglig uenighet. Psykologen redegjorde for sin faglige bakgrunn og for det faglige grunnlaget for de vurderingene hun hadde gjort i saken.

Vedr. klagepkt. 1 i oppsummeringen av klagepunktene skrev psykologen at det var faglig uenighet om samspillsituasjoner mellom mor og barn og hvordan disse kunne tolkes. Psykologen skrev at flere av barneverntjenestens samværsrapporter bar preg av å ha en negativ fortolkningsramme, og at barneverntjenestens fortolkninger i flere tilfeller var feil, slik hun så det. Hun ga flere eksempler på dette. Psykologen skrev at hun hadde fått støtte i tingretten og fra andre aktører i saken. Psykologen redegjorde for sine vurderinger og understreket at hun i rapporten gjennomgående skrev «det synes som om» nettopp for å ikke uttrykke seg for bastant. Hun skrev at hun var klar over hvilke begrensninger som lå i det å skulle vurdere kvaliteten i tilknytningen tre år tilbake i tid. Hun argumenterte imidlertid faglig for hvorfor hun likevel mente å ha grunnlag for dette. Psykologen betegnet vurderingene i saken som kompliserte, men at hun «uavhengig av inngående og eksakte analyser av tilknytningskvaliteten i saken» vurderte at mor i saken hadde gode nok omsorgsevner.

Vedr. klagepkt. 2 skrev psykologen at hun var uenig i at hennes vurderinger i saken var inkonsekvente. Vurderingene var basert på «tradisjonell psykologfaglig tenkning», men det var også etiske dilemma i saken som det ikke var enkelt å finne svar på ut fra dette perspektivet. Psykologen redegjorde for de ulike dilemmaene i saken og for sine refleksjoner og avveininger, og argumenterte imot at hun hadde vært inkonsekvent.

Vedr. klagepkt. 3 skrev psykologen at hennes vurdering var at det tvert imot var barneverntjenestens dokumenter og vurderinger som hadde vært tendensiøse i mors disfavør. Hun stilte seg kritisk til deler av barnevernets vurderinger. Psykologen redegjorde også for den faglige bakgrunnen for at hun hadde benyttet personlighetstesten og hun understreket at resultatet av testen ble sett i sammenheng med den øvrige utredningen.

Vedr. klagepkt. 4 skrev psykologen at hun ble oppringt av journalisten i saken i forbindelse med at advokaten til mor i saken hadde gått ut i media. Hun fikk lese gjennom innholdet i det som ble skrevet, og sikret slik at hun kunne stå inne for det faglige innholdet i saken for sin del. Hun understreket at hun selv ikke ga opplysninger om saken til journalisten eller tok initiativ til kontakt med media.

Vedr. klagepkt. 5, redegjorde psykologen for bakgrunnen for at hun valgte å gå inn i saken lenge etter at hun hadde avsluttet sitt formelle oppdrag/mandat. Mor i saken kontaktet henne fordi hun ønsket at psykologen var med som hennes «trygghetsperson» i forbindelse med at barneverntjenesten skulle komme på besøk. Mor i saken hadde flyttet, og barneverntjenesten i mors hjemkommune hadde sendt bekymringsmelding til barneverntjenesten i ny bostedskommune som ville komme på hjemmebesøk og observere samspillet mellom mor og barn. Psykologen skrev at hun overfor mor i saken understreket at oppdraget hennes var avsluttet, og at hun ikke hadde noe mandat til å delta. Hun tydeliggjorde at hun ikke kunne ha en konkret rolle i saken. Hun skrev at hun vanligvis ville takket nei til en slik forespørsel, og at dette var noe hun tidligere aldri hadde gjort. Psykologen skrev at hun etter en fagetisk refleksjonsprosess likevel valgte å si ja til forespørselen. Hun vurderte at dette ville være til det beste for barnet i saken, og at konsekvensene av å ikke stille opp kunne bli verre. Psykologen skrev at på grunn av hennes tilstedeværelse klarte mor i saken å fremstå som tryggere og bedre i samspillet med barnet enn hun ville klart alene. Barnevernsaken ble siden henlagt.

Psykologen skrev at hun på forespørsel fra mor i saken i 2017 og 2018 vitnet i fylkesnemda og tingretten. Hun var da tydelig på at hun ikke hadde kjennskap til utviklingen i saken etter at hun var ferdig med sitt mandat i 2015. Hun var tydelig på at hennes uttalelser var basert på det hun hadde av opplysninger fra tidligere. Psykologen skrev at også den andre sakkyndige psykologen hadde begrensninger i sitt arbeid, og hun redegjorde for bakgrunnen for at misforståelser hadde oppstått.

Vedr. klagepkt. 6 redegjorde psykologen for Barnesakkyndig kommisjons vurdering av den sakkyndige rapporten. Kommisjonens kommentar var at man savnet en «utdypende drøfting av hvordan mor skal kunne forholde seg til barnefaren ved en tilbakeføring av den eldste sønnen». Psykologen skrev at hun utdypet dette punktet muntlig i retten. Psykologen redegjorde også for kritikken hun fikk av fylkesnemda. Det fremkom kritikk av arbeidet hennes i form av at hun husket for dårlig konkrete episoder i saken to år tilbake i tid. Psykologen medga at det var krevende å huske deler av saken. Hun viste også til at rammebetingelsene for hennes vitneprov i saken var vanskelige (blant annet ble den avtalte betalingen ikke avgjort før rett før saken skulle opp). Psykologen hevdet også at flere påstander i saken var uriktige. Hun skrev at det ikke medførte riktighet at hun hadde gjort en vurdering av tilknytning tilbake i tid basert på samspillsobservasjoner tre år senere, slik det ble hevdet. Avslutningsvis skrev psykologen at hun forklarte seg for Tingretten per telefon og med store smerter grunnet sykdom. Hun hadde på forhånd bedt om at utspørringen ble kortere av denne grunn, men det endte med at hun måtte forklare seg i 2 ½ time, noe hun betraktet som uheldig i en slik komplisert sak.

Klagers kommentarer på psykologens redegjørelse.

Klager avviste at tidspunktet for klagen hadde noen bestemt betydning eller at klagen til FER ble brukt som et maktmiddel i saken. Klager skrev at klagen var fremsatt på et tidspunkt hvor kommunen i saken hadde fått medhold i tingretten og dom var rettskraftig. Klager skrev også at de ikke var kjent med øvrige klager på psykologen.

FERs vurdering og konklusjon

Denne saken dreier seg om psykologens faglige og metodiske tilnærming som sakkyndig, samt om påstått sammenblanding av roller og uheldig involvering i saken i etterkant.

Klagepkt. 1 vurderes å omhandle rene faglige vurderinger og FER minner om at det er utenfor rådets mandat å ta stilling til dette. Psykologen har redegjort for bakgrunnen for sine vurderinger og for de valgene hun gjorde underveis i prosessen. På flere områder fremkommer det også uenighet mellom partene om faktagrunnlaget i saken. FER kan ikke ta stilling til saker der påstand står mot påstand.

Vedr. klagepkt. 2 som omhandler hvorvidt psykologen skal ha vært inkonsekvent, fremkommer det at psykologen endret sin vurdering mot slutten av saken. Psykologen redegjorde muntlig i retten for sin endrede vurdering og står i prinsippet fritt til dette når det fremkommer informasjon underveis i prosessen som hun tidligere ikke har vært kjent med. FER kan ikke se at dette gir grunnlag for brudd på EPNP.

Når det gjelder klagepkt. 3, redegjør psykologen for valg av metode og tilnærming, samt bakgrunnen for dette. FER kan ikke se at det foreligger brudd på EPNP på dette punktet.

Vedr. klagepkt. 4 som omhandler psykologens uttalelser til media, fremkommer det at psykologen gjorde fagetiske avveininger og sikret at hun kunne stå inne for det innholdsmessige i artikkelen. Psykologen avviser at hun har uttalt seg til media, men av artikkelen kan det likevel se ut som hun har uttalt seg. FER anser at det er svært viktig at sakkyndige psykologer gjør grundige fagetiske vurderinger dersom de uttaler seg om konkrete saker i offentlige rom. FER kan ikke se at det foreligger brudd på dette klagepunktet.

Når det gjelder klagepkt. 5 som omhandler psykologens involvering i saken i etterkant av at hennes sakkyndige mandat var over, fremkommer det at psykologen har gjort en fagetisk vurdering av å inngå i en annen rolle overfor mor da hun var tilstede under barnevernets hjemmebesøk. FER vurderer at psykologen her har gått inn i det som fremstår som en privatisert relasjon til mor. FER finner at psykologen har undervurdert betydningen hennes tilstedeværelse kan ha fått for barnevernets vurderinger i saken. FER anser dette som brudd på EPNP.

Når det gjelder psykologens rolle i senere ankesaker, legger FER til grunn at partene i en retts sak står fritt til å føre de vitnene de ønsker. Det er opp til retten å ta stilling til om sakkyndige vitner kan tillegges vekt eller ikke.

Vedr. klagepunkt 6 som omhandler merknader til psykologens arbeid fra Barnesakkyndig kommisjon, tingretten og fylkesnemda, forutsetter FER at partene er gitt likeverdige muligheter til å belyse sin versjon, både å fremsette eget syn og bestride motpartens syn, i retten. Merknadene fra barnesakkyndig kommisjon omhandler en mindre avgjørende del av rapporten og psykologens arbeid. FER vurderer ikke at det er godgjort brudd på dette klagepunktet.

Vedtak: *5.1.1.3 Brudd på de fagetiske prinsippene er godtgjort. Innklaget psykolog gis kollegial veiledning.*

Dette brevet er å regne som kollegial veiledning.

Vedtaket fattet av Fagetisk råd kan ankes til Psykologforeningens Ankeutvalg for fagetiske klagesaker. Jmfør punkt 4.2.4 som kommer inn under saksgang og saksbehandling, påligger det den ankende part å begrunne hvilke(t) punkt(er) i Fagetisk råds konklusjon det ankes på. Anken sendes Norsk psykologforening sammen med Fagetisk råd sin konklusjon og øvrige dokumenter i saken. En anke må være fremmet innen 3 måneder etter at fagetisk råd sin konklusjon er avgitt.

Med hilsen
Fagetisk råd
Norsk psykologforening
Svanhild Mellingen, leder

for leder, Ingvild Aubert, sekretær FER

Kopi: Sentralstyret i Psykologforeningen, v/president Tor Levin Hofgaard